

Краснолуцька Людмила

к.е.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ІНФОРМАЦІЙНА ПРОЗОРИСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ У ЗВІТНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі - МСФЗ) з 01.01.2012 р. для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності застосовують:

- обов'язково: публічні акціонерні товариства, банки, страховики;
- добровільно: інші підприємства (суб'єкти господарювання, крім бюджетних установ), які самостійно визначили доцільність застосування міжнародних стандартів.

Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у результаті чого П(С)БО 1-5, які визначали не тільки основні принципи подання фінансової звітності, але й окремо деталі заповнення фінансових звітів, втратили чинність. Відтак перед підприємствами постало завдання трансформувати свою фінансову звітність до вимог нововведеного стандарту, який вступив у дію з 19 березня 2013 року. Це зроблено з метою достовірного відображення фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємств у контексті процесу євроінтеграції [1, 2].

Надійна звітність повинна бути зрозумілою користувачам і складатися за відомими для них нормами та правилами. Відхилення від цих норм і правил слід публічно оголошувати всім публічним користувачам фінансової звітності. У цьому разі звітність дозволить одержувати надійні результати аналізу і приймати оптимальні рішення. Головна риса надійної фінансової звітності – її прозорість. Висока якість МСФЗ, які охоплюють всі аспекти бухгалтерського обліку та звітності, чітке дотримання їх положень і повне, без виключень, застосування, забезпечуватимуть необхідну фінансову прозорість для усіх потенційних користувачів.

Водночас залишаються у силі деякі нормативні документи, затверджені для розрахунку фінансових показників за методиками, розробленими вітчизняними фахівцями на основі статистичної науки часів СРСР. Зокрема, для розрахунку рівня рентабельності (PL), який відображає ефективність використання спожитих виробництвом ресурсів (трудових, земельних і матеріальних), а також рівень управління та організації виробництва і праці, визначається як частка від ділення різниці (R) між чистим доходом (виручкою) від реалізації сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) (NSP) та їх повною собівартістю C_T на повну собівартість цієї продукції (робіт, послуг) C_T [3], тобто:

$$PL = (NSP - C_T) : C_T \cdot 100 = R : C_T \cdot 100. \quad (1)$$

Слід відмітити, що вимоги даної статистичної методики не гармонізовані із національними стандартами бухгалтерського обліку, а у міжнародних стандартах взагалі не застосовуються.

У міжнародній практиці узагальнюючим показником ефекту, що має відношення до всіх активів, виступає операційний прибуток (Earnings Before Interests and Taxes, скор. ЕВІТ).

За допомогою показника прибутку до вирахування процентних платежів і податків можна зробити оцінку загальноекономічної ефективності використання сукупних ресурсів комерційної організації за допомогою розрахунку аналітичного коефіцієнта, який називається коефіцієнтом генерування доходів:

$$BER = \frac{EBIT}{A}, \quad (2)$$

де ЕВІТ — прибуток до вирахування відсотків і податків; А — вартісна оцінка сукупних активів фірми.

При проведенні аналітичних розрахунків з позиції інвесторів, тобто фізичних і юридичних осіб, що забезпечують підприємство капіталом на довгостроковій основі, склад початкових показників дещо змінюється. Сукупним доходом інвесторів (акціонерів і лендерів) служить чистий прибуток і величина відсотків до сплати. Цей сукупний дохід може порівнюватися або зі всіма активами, або з довгостроковим капіталом; у першому випадку розраховується рентабельність активів (ROA), у другому - рентабельність інвестованого капіталу (ROI). Показник ROA характеризує генеруючу потужність активів, в які вкладений капітал. Показник ROI характеризує прибутковість довгострокового капіталу.

Важливим також є показник рентабельності продажів, який поряд із обсягами оборотів формує рейтинг аграрних підприємств. Зауважимо, що при визначенні собівартості суттєву роль відіграє облік амортизаційних відрахувань виробничого призначення, які не зв'язуються з продукцією, а трактуються як витрати періоду, тобто вони в повному обсязі відносяться до постійних операційних витрат (OE). В цьому випадку розрахунок валової рентабельності здійснюється через показник прибутку до вирахування процентних виплат, податків і амортизації (ЕВІТДА):

$$EBITDA = EBIT + DA = NI + T + I + DA \quad (3)$$

де DA – амортизація; NI – чистий прибуток; T – податок на прибуток; I – процентні платежі.

Рентабельність продажів визначається, як відношення ЕВІТДА до виручки. За даними аналітиків Forbes, середня по ринку ЕВІТДА на 1 га в Україні 2012 року становила близько \$400, а маржинальність за ЕВІТДА у середньому 30...35% [4].

Підводячи підсумок викладеного матеріалу, можна зробити висновок, що

зараз особливої актуальності набуває необхідність розробки методичних положень, адаптованих до використання МСФЗ. Тільки за таких умоврішення щодо фінансових операцій можуть бути обґрунтованими на основі надійної, однозначно ідентифікованої фінансової інформації. Очевидно, що у цій роботі повинні взяти участь як представники адміністративних структур і бізнесу, так і вчені, завдання яких полягає у розробці методологічних основ впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в умовах вітчизняних підприємств.

Зростання глобалізації світової економіки настійно потребує єдності нормативно-методологічної бази складання фінансової звітності, що забезпечить для всіх зацікавлених сторін об'єктивне розуміння фінансової ситуації. Укладачі фінансової звітності мають знати потреби користувачів і подавати звітність у такій формі, що максимально пов'язує кількісні і якісні характеристики, водночас не розголошуючи комерційної таємниці і конфіденційної інформації, здатної нанести збиток конкурентним позиціям підприємства.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності: Стандарт, Міжнародний документ №929_010, редакція від 01.01.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_010/paran2#n2.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 (МСБО 41). Сільське господарство: Стандарт, Міжнародний документ 929_027, поточна редакція — Редакція від 01.01.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_027.
3. Методика розрахунку рівня рентабельності сільськогосподарської діяльності сільськогосподарських підприємств: Затверджено Наказом Державного комітету статистики України 14.02.2011 № 33 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2011/33/metod.htm.
4. Ковальчук А. Свинина по-датски // Forbes Украина. – Август 2013.- С. 68-72.

